

SEBASTIAN FAGERLUND NOMADE · WATER ATLAS

NICOLAS ALTSTAEDT cello
FINNISH RADIO SYMPHONY ORCHESTRA
HANNU LINTU

FAGERLUND, Sebastian (b. 1972)

Nomade for cello and orchestra (2018) *(Edition Peters)* 37'21

1	I. <i>Espressivo</i>	6'16
2	II. <i>Agitato, molto ritmico</i>	5'02
3	Interlude I. <i>Misterioso</i>	0'58
4	III. <i>Vivace capriccioso</i>	1'58
5	IV. <i>Lento contemplativo</i>	10'28
6	Interlude II. <i>Misterioso, poco tenuto</i>	0'56
7	V. <i>Espressivo, liberamente</i>	5'16
8	VI. <i>Esaltato, molto agitato</i>	6'27

9 **Water Atlas** (2017–18) *(Edition Peters)* 20'14

TT: 58'34

Nicolas Altstaedt *cello*

Finnish Radio Symphony Orchestra

Hannu Lintu *conductor*

Nicolas Altstaedt appears by kind permission of Alpha Classics

Sebastian Fagerlund (b. 1972) has established himself as one of the most prominent European composers of his generation. He studied composition at the Sibelius Academy in Helsinki under the guidance of Erkki Jokinen and received his diploma in composition in 2004. Important aspects of Fagerlund's work are his interest in large-scale forms and a profound view of music expressing fundamental questions and existential experiences. A highly virtuosic instrumental feel and strong sense of musicianship are noticeable in all of his works, creating musical dramas in which powerful expression is combined with intensity and vivid communication, as well as an openness towards different musical traditions.

Works by Fagerlund have been commissioned and performed by numerous major orchestras, outstanding conductors and musicians all over the world. His output ranges from opera to chamber and solo works, the most significant pieces being his concertos and works for orchestra. In 2011 Fagerlund was awarded Finland's renowned Teosto Prize for his orchestral work *Ignite*, which the same year was also selected as a recommended work at the International Rostrum of Composers in Vienna. During the 2016–17 season Fagerlund was composer-in-residence at the Amsterdam Concertgebouw.

© **BIS 2021**

In the 2010s, Sebastian Fagerlund focused primarily on orchestral compositions, concertos and chamber music – with only one (and thus all the more significant) excursion into the field of vocal music: the opera *Höstsonaten* (*Autumn Sonata*; Helsinki 2017), which is one of his most important works. The extremes of his instrumentally charged expressivity are a powerful rhythmic energy and a quiet, captivating intensity in moments of rest. In his most recent works, the proportion of long melodic lines has grown; in this, Fagerlund himself has seen the influence of the opera *Höstsonaten*.

Sebastian Fagerlund's cello concerto *Nomade* (2018) was commissioned by the Hamburg NDR Elbphilharmonie Orchestra and the Finnish Radio Symphony Orchestra, and premièred in Hamburg on 15th February 2019 under the direction of Hannu Lintu. Fagerlund has dedicated the concerto to Nicolas Altstaedt, whose profound and visionary musicianship inspired him while composing the piece, and their collaboration has also left its mark on the work itself.

Starting with the violin concerto *Darkness in Light* (2012), Fagerlund has given all his concertos a title, but it is not a question of programme music *per se* but rather of the freer associations behind the works. According to Fagerlund, the title of the cello concerto 'Nomade' refers in an abstract way to searching and to movement. The concerto consists of six movements played without a break, with two short interludes set in between them, although before the fourth movement there is a general pause that briefly interrupts the flow of music. The work builds a multifaceted entity with a variety of textures, like a journey by the cellist-wanderer through various landscapes, moods and events depicted by the orchestra.

The opening movement is dominated by slow-moving but expressively powerful growth and exploration. In the first bars we hear a theme emerging from the orchestra's low register, an idea that Fagerlund characterizes as the melodic-harmonic DNA underlying the work. In the second movement, the music erupts into a fast-moving and dynamic surge, and the cello is driven into a tense struggle with the orchestra. A short interlude, beginning with the rumble of the timpani, leads to the third movement, where the kinetic energy takes on a scherzo-like guise.

Separated off by the general pause, the fourth movement starts with a fragile meditation from the cello, from which a delicate, frail soundscape begins to emerge, like a slow canon. Fagerlund has stated that this lyrical music, which in some way forms an island of fairy-tale beauty in the work but gradually grows fuller, reaches the core of the work's musical DNA. He has mentioned that both baroque and folk

music form a background to the music, and in the latter case the influences seem to come all the way from the Far East.

A very short interlude, coloured by quiet strings, brings us to the fifth movement, which takes the form of a cello cadenza. At first, the fragile sounds of the cello are heard against a quiet string background, then the cadenza continues with a passage improvised by the cello alone. The work concludes with a passionate, determined finale. After a big climax, the music gradually calms down towards the mysterious ending, shrouded in the calm of twilight, in which the soloist sinks into the deepest register, tuning the instrument down in order to go below its normal lowest note, C.

When Sebastian Fagerlund began composing a new orchestral work in 2014, he was inspired to commence an entire trilogy, comprising *Stonework* (2014–15), *Drifts* (2016–17) and *Water Atlas* (2017–18). Although the works are linked by the same basic musical materials, each of them is independent and self-contained in itself. Nonetheless, Fagerlund considers it possible that they could also be presented as a unified suite. The works use a large symphony orchestra of similar proportions, differing only in the choice of percussion instruments.

As well as using the same basic material, the works of the trilogy are united by the various stimuli and associations suggested by their titles. All of them are about basic elements – music of stone, wind (or currents) and water. The name *Stonework* refers to the man-made stone mounds from various eras that have been used both as landmarks and in shamanistic rituals. *Drifts* is inspired by the accumulations caused by wind or flowing water, and in *Water Atlas* the eternal cycle of water is combined with the human desire and need to analyze the environment.

Water Atlas was commissioned jointly by the Concertgebouw concert hall in Amsterdam, the BBC Symphony Orchestra and the Finnish Radio Symphony

Orchestra and was premièred in Amsterdam in April 2018 by the Netherlands Radio Philharmonic Orchestra conducted by Osmo Vänskä.

The title of the work refers to water, but Fagerlund emphasizes that the work is not programme music; water is approached as a more general, philosophical and abstract element. Fagerlund was interested here in the eternal cycle of water, the seas and bodies of water, the evaporation of water and its return to the earth as rain, a cycle that is currently under threat from pollution and climate change.

The sea is also an important element for Fagerlund personally. He spends a lot of time in his summer home by the Baltic Sea, in the outer archipelago, facing an unchanging but always vivid view of an impressive seascape broken up by islands and skerries. He has said that after completing his trilogy, he realized how much he had drawn on Nordic nature in his orchestral music, on expansive views of the Finnish archipelago and the rugged bedrock of the islands.

The permanence of the granite cliffs of the archipelago landscape and the unstoppable breathing of the waves are more than just superficial metaphors in *Water Atlas*, as the respective dynamics of the opposite extremes can be heard as the interaction of the hectic pulse and the sometimes ‘petrified’ sound fields, often even to the extent that they do not just alternate but slide above or inside each other. Fagerlund himself has spoken of ‘a synthesis between virtuosity and slow-moving music’.

The name of *Water Atlas* also contains a human dimension. The word ‘Atlas’ alludes to man’s desire and need to map and consciously control his environment. With reference to the work’s heavy sound masses Fagerlund has mentioned, as a cultural association, the Titan Atlas from Greek mythology, who bears the weight of the world on his shoulders.

Water Atlas is the longest work in the trilogy, the focus that brings it together, and in terms of texture it is the richest and most multi-faceted of the three pieces. *Water Atlas* is also a more wide-ranging work than *Stonework* or *Drifts* in its ex-

ternal form, which can be seen as a series of arches, rising up then falling back. Concerning the way he organizes his material, Fagerlund has said that he has made use of his preferred spiral form, in which the basic material is constantly viewed from different perspectives.

Water Atlas bursts into life in a fervent *Agitato capriccioso* pulse but soon, alongside this, as if on another plane, a texture with long lines emerges, and a little later the music freezes into static sound surfaces, *Calmo misterioso*. The contrasts, overlaps, metamorphoses, and layering of these two extremes, with their various variations, give the work's great arches a vital dramatic power. Fagerlund has described the piece overall as being in 'free rondo form, in which a strong rhythmic theme returns constantly, but each time in a new way, and in which the intermediate sections also develop and overlap'.

© **Kimmo Korhonen 2021**

The German-French cellist **Nicolas Altstaedt** is one of the most sought-after and versatile artists today. As a soloist, conductor and artistic director, he performs repertoire ranging from early music to contemporary works, playing on period and modern instruments.

Since winning the Credit Suisse Young Artist Award 2010, Nicolas Altstaedt has performed regularly with the most renowned orchestras around the world, including the Wiener Philharmoniker and Symphoniker, NHK Symphony Orchestra, Tonhalle Orchestra Zürich, London Philharmonic Orchestra, OPRF and ONF Paris, and all the BBC orchestras with conductors such as Gustavo Dudamel, Esa-Pekka Salonen, Lahav Shani, Francois-Xavier Roth, as well as with orchestras focusing on historical performance practice such as Il Giardino Armonico under Giovanni Antonini, René Jacobs and Philippe Herreweghe. He has been 'Artist in Spotlight' at the

Concertgebouw Amsterdam and ‘Artist in Residence’ with the NDR Elbphilharmonieorchester Hamburg and SWR Symphonieorchester under Teodor Currentzis. Joint appearances with composers such as Thomas Adès, Jörg Widmann, Wolfgang Rihm and Fazıl Say consolidate his reputation as an outstanding interpreter of contemporary music.

In 2012 Nicolas Altstaedt succeeded Gidon Kremer as artistic director of the Lockenhaus Chamber Music Festival, and in 2014 he succeeded Ádám Fischer in this position at the Haydn Philharmonie. As a chamber musician, Nicolas Altstaedt’s regular partners include Janine Jansen, Vilde Frang, Lawrence Power, Alexander Lonquich, Jean Rondeau and the Quatuor Ébène.

www.nicolas-altstaedt.com

The **Finnish Radio Symphony Orchestra** (FRSO) is the orchestra of the Finnish Broadcasting Company (Yle), with a mission to promote Finnish musical culture. Founded in 1927 as an ensemble of ten players, it grew to symphony orchestra strength in the 1960s. Its current chief conductor is Hannu Lintu, whose illustrious predecessors include Paavo Berglund, Okko Kamu, Leif Segerstam, Jukka-Pekka Saraste and Sakari Oramo. Taking over from Hannu Lintu in 2021 is Nicholas Collon.

Contemporary music forms a major part of the repertoire of the orchestra, which each year premières a number of commissions. Another of its missions is to record all Finnish orchestral music for the Yle archive. The FRSO regularly tours internationally, and has in recent years performed at venues such as Vienna Musikverein, Amsterdam Concertgebouw, Zürich Tonhalle and the Barbican Centre in London. The orchestra’s rich and varied discography has met with critical acclaim internationally, and all its concerts are broadcast live on the Yle Areena (yle.fi/areena) and Yle Radio 1 channels and are recorded and shown later on Yle Teema and TV 1.

<https://yle.fi/aihe/rso-english>

Hannu Lintu took up the post of chief conductor of the Finnish Radio Symphony Orchestra in 2013, prior to which he held the positions of artistic director and chief conductor of the Tampere Philharmonic Orchestra and principal guest conductor with the RTÉ National Symphony Orchestra in Dublin. Recent engagements include debuts with the Chicago and Montreal Symphony Orchestras, and returns to the Boston Symphony Orchestra, Orchestre de Paris, NDR Elbphilharmonie, and Iceland and Singapore Symphony Orchestras.

Operatic projects include Aulis Sallinen's *Kullervo* and Verdi's *Otello* (Savonlinna Opera Festival) and *Ariadne auf Naxos*, *Wozzeck* and *Tristan und Isolde* (Finnish National Opera and Ballet – of which he is chief conductor designate). Hannu Lintu studied cello, piano and then conducting with Jorma Panula at the Sibelius Academy. He participated in masterclasses with Myung-Whun Chung at the Accademia Chigiana in Siena, Italy, and took first prize at the Nordic Conducting Competition in Bergen in 1994. A wide-ranging discography has received international acclaim, as well as nominations to both the Grammy and the *Gramophone* Awards.

www.hannulintu.fi

Sebastian Fagerlundista (s. 1972) on tullut yksi sukupolvensa merkittävimmistä eurooppalaisista säveltäjistä. Hän opiskeli sävellystä Sibelius-Akatemiassa opettajanaan Erkki Jokinen ja teki sävellysdiplominsa vuonna 2004. Fagerlundin teoksissa tärkeitä näkökulmia ovat hänen kiinnostuksensa suuren mittakaavan muotoihin ja syvällinen näkemys musiikista perustavanlaatuisten kysymysten ja eksistentiaalisten kokemusten ilmaisuna. Hyvin virtuoosinen instrumentaalinen tuntuma ja vahva muusikkous ovat tunnistettavissa kaikissa hänen teoksissaan ja luovat musiikillista draamaa, jossa voimakas ilmaisu yhdistyy intensiteettiin ja eloisaan kommunikaatioon. Tyypillistä on myös avoimuus eri musiikillisia perinteitä kohtaan.

Lukuisat merkittävät orkesterit ja huomattavat kapellimestarit ja muusikot ympäri maailman ovat tilanneet ja esittäneet Fagerlundin teoksia. Hänen oopperasta kamarimusiikki- ja sooloteoksiin ulottuvan tuotantonsa merkittävimmät teokset ovat konsertot ja orkesteriteokset. Vuonna 2011 Fagerlund sai arvostetun Teostopalkinnon orkesteriteoksestaan *Ignite*, joka valittiin samana vuonna Wienin kansainvälisen säveltäjärostrumin suositusteokseksi. Konserttivuoden 2016/2017 Fagerlund toimi Amsterdamin Concertgebouwn residenssisäveltäjänä.

© **BIS 2021**

Sebastian Fagerlund kohdisti 2010-luvulla päähuomionsa orkesteriteoksiin, konserttoihin ja kamarimusiikkiin, ainoana joskin sitäkin merkittävämpänä poikkeamana vokaalimusiikkiin hänen pääteoksiinsa kuuluva ooppera *Höstsonaten* (Helsinki 2017). Hänen soittimellisesti latautuneen ilmaisunsa ääripäitä ovat väkeväsykkeinen rytmien energia ja pysähtyneiden tuokioiden hiljainen, vangitseva intensiteetti. Viimeaikaisissa teoksissa pitkälinjaisen melodiikan osuus on kasvanut, missä Fagerlund on itse nähnyt *Höstsonaten*-oopperan vaikutusta.

Sebastian Fagerlundin sellokonsertto *Nomade* (2018) on syntynyt Hampurin NDR Elbphilharmonie -orkesterin ja Radion sinfoniaorkesterin tilauksesta, ja kantaesitys oli Hampurissa 15. helmikuuta 2019 Hannu Linnun johdolla. Fagerlund on omistanut konsertton Nicolas Altstaedtille, jonka syvälinen ja näkemyksellinen muusikkous on innoittanut häntä teoksen sävellystyössä, ja tämän kanssa tehty yhteistyö on jättänyt jälkensä myös itse teokseen.

Viulukonsertosta *Darkness in Light* (2012) lähtien Fagerlund on antanut kaikille konsertoilleen lisänimen, mutta kyse ei ole varsinaisesta ohjelmallisuudesta vaan vapaammista teosten taustalla olevista assosiaatioista. Sellokonsertton nimi ”Nomade” viittaa Fagerlundin mukaan abstraktilla tavalla etsimiseen ja liikkeeseen. Konsertossa on kuusi tauoitta yhteensidottua osaa ja kaksi niiden lomaan sijoittuvaa lyhyttä interludia, joskin ennen neljättä osaa on musiikin virran hetkeksi katkaiseva kenraalitauko. Teoksesta rakentuu monipolvinen, tekstuureiltaan vaihteleva kokonaisuus, kuin sellisti-vaeltajan matka läpi erilaisten orkesterin maalaamien maisemien, tunnelmien ja tapahtumien.

Avausosaa hallitsee hidasliikkeinen mutta ilmaisuvoimainen kasvu ja etsintä. Alkutahteissa kuullaan orkesterin matalasta rekisteristä nouseva aihe, jota Fagerlund luonnehtii teoksen perustana olevaksi melodis-harmoniseksi DNA:ksi. Toisessa osassa musiikki puhkeaa nopealiikkeiseksi ja dynaamiseksi riennoksi, ja sello ajautuu tiukkaan keskinäiseen kamppailuun orkesterin kanssa. Patarummun kumahuksilla alkava lyhyt interludi vie kolmanteen osaan, jossa liike-energia saa scherzomaisen asun.

Kenraalitauon erottama neljäs osa alkaa sellon hauraalla meditaatiolla, josta alkaa rakentua hitaana kaanonina haurassävyinen sointikenttä. Fagerlund on todennut tästä lyhyen herkästä, eräänlaisen satumaisen kauneuden saarekkeen teoksessa muodostavasta mutta vähitellen täyteläisemmäksi kasvavasta taitteesta, että siinä saavutetaan teoksen musiikillisen DNA:n ydin. Hän on maininnut osan taustalla sekä barokin että kansanmusiikin, ja jälkimmäisessä tapauksessa virikkeet tuntuvat

kumpuavan aina Kaukoidästä saakka.

Aivan lyhyt hiljaisten jousisointien värittävä interludi vie viidenteen osaan, joka hahmottuu sellon kadenssiksi. Aluksi sellon hauraita sointeja myötäilee hiljainen jousitausta, sitten kadenssi jatkuu sellon yksin improvisoimalla jaksolla. Teoksen päättää kiihkeä, määrätietoinen finaali. Suuren huipennuksen jälkeen musiikki tasaantuu vähitellen kohti salaperäistä, hiljaiseen hämärään verhoutuvaa päätöstä, jossa solisti vajoaa syvimpiin ääniinsä, viritystä madaltamalla jopa sellon normaalin alimman C-sävelen alapuolisiin syvyyyksiin.

Kun Sebastian Fagerlund alkoi 2014 säveltää uutta orkesteriteosta, hän sai ajatuksen kokonaisesta trilogiasta. Näin syntyi kolmen teoksen sarja *Stonework* (2014–15), *Drifts* (2016–17) ja *Water Atlas* (2017–18). Vaikka teoksia sitovat yhteen samat musiikilliset perusmateriaalit, jokainen niistä on itsenäinen ja omaehtoinen kokonaisuutensa. Fagerlund pitää silti mahdollisena, että teokset voisi esittää myös yhtenäisenä sarjana. Teoksissa käytetäänkin samanlaista suurta sinfoniaorkesteria, jonka koostumuksessa on eroja vain lyömäsoittimistossa.

Trilogian teoksia yhdistävät saman perusmateriaalin lisäksi otsikoiden avaamat virike- ja assosiaatiomaailmat. Kaikissa on kyse peruselementeistä, kiven, tuulen (tai virtausten) ja veden musiikista. *Stoneworkin* nimi viittaa ihmisen rakentamiin eri-ikäisiin kiviröykkiöihin, joita on käytetty sekä maamerkkeinä että šamanistisissa rituaaleissa. *Drifts* on puolestaan saanut innoituksensa tuulen tai veden virtauksen aiheuttamista kasautumista, ja *Water Atlaksessa* veden ikuinen kiertokulku yhdistyy ihmisen haluun ja tarpeeseen jäsentää ympäristöään.

Water Atlas on syntynyt Amsterdamin konserttitalon Concertgebouw’n, BBC:n sinfoniaorkesterin ja Radion sinfoniaorkesterin yhteistilauksena ja sai kantaesityksensä huhtikuussa 2018 Amsterdamissa; Hollannin radion filharmonista orkesteria johti Osmo Vänskä.

Teoksen otsikko viittaa veteen, mutta Fagerlund korostaa, että teos ei ole ohjelma-musiikkia, vaan vettä lähestytään yleisempänä, filosofisena ja abstraktina elementtinä. Fagerlundia on kiinnostanut veden ikuinen kiertokulku, meret ja vesistöt, veden haihtuminen ja sen paluu sateena maahan, kiertokulku joka on tällä hetkellä uhattuna saastumisen ja ilmastomuutoksen vuoksi.

Meri on myös henkilökohtaisesti tärkeä elementti Fagerlundille. Hän viettää paljon aikaa kesäaunnollaan Itämeren äärellä Saaristomeren ulkosaaristossa, edessään pysyvänä mutta alati elävänä näkymänä saarten ja karien pirstoma karun vaikuttava merimaisema. Hän on kertonut, että saatuaan trilogiansa valmiiksi, hän tajusi, kuinka paljon hän on orkesteriteoksissaan ammentanut pohjoisesta luonnosta, suomalaisen saariston avarista näkymistä ja saarten jyrkeistä peruskallioista.

Saaristomaiseman graniittisten kallioiden pysyvyys ja aaltojen sammumaton hengitys eivät jää *Water Atlaksessa* pelkäksi ulkoiseksi metaforaksi, sillä teoksessa vastapoolien keskinäisen dynamiikan voi kuulla musiikin kiihkeän liikepulssin ja paikoilleen kivettyvien sointikenttien vuorovaikutuksena, usein jopa niin ettei kyse ole vain niiden vuorottelusta vaan niiden liukumisesta päällekkäin tai toistensa sisään. Fagerlund on itse puhunut ”synteesistä virtuositeetin ja hitaasti liikkuvan musiikin välillä”.

*Water Atlas*een liittyy nimen kautta myös inhimillinen ulottuvuus. Sana ”Atlas” viittaa ihmisen haluun ja tarpeeseen kartoittaa ympäristöään ja ottaa se tiedollisesti haltuunsa. Kulttuurisena assosiaationa Fagerlund on maininnut teoksen raskaiden äänimassojen yhteydessä antiikin tarujen titaanin Atlaksen, joka kantaa harteillaan maailman painoa.

Water Atlas on trilogian laajin teos, sen kokoava painopiste, ja tekstuureiltaan teoksista rikkain ja monisäikeisin. *Water Atlas* on myös *Stoneworkia* ja *Driftsiä* ulkoiselta muodoltaan monipolvisempi, useampien nousujen ja tasaantumien kaarrokseksi hahmottuva teos. Materiaalin hallinnassa Fagerlund on kertonut soveltaneensa suosi-

maansa spiraalimuotoa, jossa perusmateriaalia tarkastellaan aina eri näkökulmista.

Water Atlas puhkeaa soimaan kiihkeänä *Agitato capriccioso* -sykkeenä, mutta pian sen rinnalle, ikään kuin toiseksi tasoksi, ilmaantuu pitkälinjaista kudosta, ja hiukan myöhemmin musiikki jähmettyy staattisten sointipintojen *Calmo misteriosoksi*. Näiden kahden ääripään vastakohtaisuudet, limittymiset, metamorfoosit ja päällekkäisyydet erilaisine muunnelmineen luovat teokseen sen suurten kaarrostojen draamallisen hengityksen. Fagerlund on kuvannut kokonaisuutta ”vapaaksi rondomuodoksi, jossa vahva rytmiaihe palaa jatkuvasti mutta joka kerran uudella tavalla ja jossa myös välisat kehittyvät ja liikkuvat päällekkäin”.

© *Kimmo Korhonen 2021*

Saksalais-ranskalainen sellisti **Nicolas Altstaedt** on yksi tämän hetken kysytyimmistä ja monipuolisimmista taiteilijoista. Hän esittää solistina, kapellimestarina ja taiteellisena johtajana ohjelmistoa ulottuen vanhasta musiikista aina oman aikamme teoksiin soittaen sekä periodi- että moderneilla instrumenteilla.

Voitettuaan Credit Suisse'n nuorten solistien palkinnon vuonna 2010 Nicolas Altstaedt on esiintynyt säännöllisesti useimpien merkittävien orkesterien kanssa ympäri maailman, mm. Wienin filharmonikot ja sinfonikot, NHK-sinfoniaorkesteri, Zürichin Tonhalle-orkesteri, Lontoon filharmonikot, Ranskan radion filharmonikot, Ranskan kansallisorkesteri ja kaikki BBC:n orkesterit kapellimestareinaan mm. Gustavo Dudamel, Esa-Pekka Salonen, Lahav Shani ja Francois-Xavier Roth sekä historiallisiin esityskäytäntöihin keskittyvät orkesterit kuten Il Giardino Armonico johtajanaan Giovanni Antonini, René Jacobs ja Philippe Herreweghe. Altstaedt on ollut ”Taitelija valokeilassa” Amsterdamin Concertgebouwssa ja residenssitaiteilija Hampurin Elbphilharmonie-orkesterissa ja SWR-sinfoniaorkesterissa johtajanaan Teodor Currentzis. Yhteisesitykset mm. säveltäjien Thomas Adès, Jörg Widmann,

Wolfgang Rihm ja Fazıl Say kanssa vahvistavat hänen mainettaan aikamme musiikin loisteliaana esittäjänä.

Vuonna 2012 Nicolas Altstaedt seurasi Gidon Kremeriä Lockenhausin kamari-musiikkifestivaalin taiteellisenä johtajana, ja vuonna 2014 hän seurasi Ádám Fischeriä Haydn Philharmonien vastaavassa tehtävässä. Kamarimuusikkona Nicolas Altstaedtin vakituisia esiintymiskumppaneita ovat olleet mm. Janine Jansen, Vilde Frang, Lawrence Power, Alexander Lonquich, Jean Rondeau ja Quatuor Ébène.

www.nicolas-altstaedt.com

Radion sinfoniaorkesteri (RSO) on Yleisradion orkesteri, jonka tehtävänä on tuottaa ja edistää suomalaista musiikkikulttuuria. Radio-orkesteri perustettiin vuonna 1927 kymmenen muusikon voimin. Sinfoniaorkesterin mittoihin se kasvoi 1960-luvulla. Orkesterin ylikapellimestari on Hannu Lintu, jonka edeltäjiä ovat olleet muun muassa Paavo Berglund, Okko Kamu, Leif Segerstam, Jukka-Pekka Saraste ja Sakari Oramo. RSO:n kaksi kunniakapellimestaria ovat Jukka-Pekka Saraste ja Sakari Oramo. Hannun Linnun kauden päätyttyä keväällä 2021 ylikapellimestarina aloittaa Nicholas Collon.

RSO:n ohjelmisto sisältää runsaasti nykymusiikkia ja orkesteri kantaesittää vuosittain useita Yleisradion tilausteoksia. RSO:n tehtäviin kuuluu myös koko suomalaisen orkesterimusiikin taltioiminen kantaneuvoille Yleisradion arkistoon. RSO tekee säännöllisesti konserttikiertueita ympäri maailmaa, ja on viime vuosina esiintynyt muun muassa Wienin Musikvereinissa, Amsterdamin Concertgebouwssa, Zürichin Tonhallessa sekä Lontoon Barbican Centressä. Orkesterin levytykset ovat saaneet runsaasti kansainvälisiä palkintoja ja ylistäviä arvosteluja. RSO:n konsertit lähetetään suorina lähetyksinä Yle Areenassa ja Yle Radio 1:ssä sekä taltiointena Yle Teemalla ja Yle TV1:ssä.

<https://yle.fi/aihe/rso>

Hannu Lintu aloitti Radion sinfoniaorkesterin ylikapellimestarina vuonna 2013, ja tätä ennen hän työskenteli Tampere Filharmonian taiteellisena johtajana ja ylikapellimestarina sekä kansallisen RTÉ-sinfoniaorkesterin päävierailijana Dublinissa. Viime aikoina hän on johtanut mm. Chicagon ja Montrealin sinfoniaorkestereita ja palaa johtamaan Bostonin sinfoniaorkesteria, Pariisin orkesteria, NDR Elbphilharmonie -orkesteria sekä Islannin ja Singaporen sinfoniaorkestereja.

Linnun johtamista oopperatuotannoista mainittakoon Aulis Sallisen *Kullervo* ja Verdin *Otello* Savonlinnan Oopperajuhlilla sekä *Ariadne auf Naxos*, *Wozzeck* ja *Tristan ja Isolde* Suomen Kansallisoopperassa, jonka tuleva ylikapellimestari hän on. Hannu Lintu opiskeli sellon- ja pianonsoittoa ja orkesterinjohtoa Jorma Panulan johdolla Sibelius-Akatemiassa. Hän osallistui Myung-Whun Chungin mestarikursseille Accademia Chigianassa Italian Sienassa ja voitti Pohjoismaiset kapellimestarikilpailut Bergenissä vuonna 1994. Laaja-alainen diskografia on saanut paljon kansainvälistä tunnustusta ja Grammy- ja *Gramophone*-palkintoehdokkuuksia.

www.hannulintu.fi

Nicolas Altstaedt

Photo: © Marco Borggreve

Sebastian Fagerlund (geb. 1972) hat sich als einer der führenden europäischen Komponisten seiner Generation etabliert. Er studierte Komposition an der Sibelius-Akademie in Helsinki bei Erkki Jokinen, wo er 2004 sein Kompositionsdiplom erhielt. Wichtige Charakteristika von Fagerlunds Schaffen sind sein Faible für Großformen und seine profunde Auffassung von Musik als Ausdruck grundlegender Fragen und existentieller Erfahrungen. Seine Werke zeigen eine ungemein subtile Instrumentation und eine hoch entwickelte Musikalität; sie sorgen für Musikdramen, in denen sich kraftvoller Ausdruck mit Intensität und lebendiger Kommunikation sowie mit einer Offenheit gegenüber verschiedenen musikalischen Traditionen verbindet.

Werke von Fagerlund wurden von zahlreichen bedeutenden Orchestern, herausragenden Dirigenten und Musikern in der ganzen Welt in Auftrag gegeben und gespielt. Sein Schaffen reicht von der Oper bis zur Kammermusik und zu Solowerken; als seine signifikantesten Kompositionen dürfen seine Konzerte und Orchesterwerke gelten. Im Jahr 2011 wurde Fagerlund mit dem renommierten finnischen Teosto-Preis für sein Orchesterwerk *Ignite* ausgezeichnet, das im selben Jahr auch vom International Rostrum of Composers in Wien mit einer Empfehlung bedacht wurde. In der Saison 2016/17 war Fagerlund Composer-in-Residence des Concertgebouw Amsterdam.

© **BIS 2021**

Sebastian Fagerlund hat sich in den 2010er Jahren vor allem auf Orchesterwerke, Konzerte und Kammermusik konzentriert – mit nur einem (und daher umso bedeutenderen) Abstecher in den Bereich der Vokalmusik: der Oper *Höstsonaten* (*Herbstsonate*; Helsinki 2017), die zu seinen bedeutendsten Werken zählt. Seine instrumental ausdifferenzierte Tonsprache bewegt sich zwischen den Polen einer eindringlichen rhythmischen Energie und einer ruhigen, fesselnden Intensität in

Momenten der Ruhe. In seinen jüngsten Werken ist der Anteil an weiten Melodie-
linien gewachsen; Fagerlund selber sieht darin den Einfluss der Oper *Höstsonaten*.

Sebastian Fagerlunds Cellokonzert *Nomade* (2018) wurde vom NDR Elbphilhar-
monie Orchester und dem Finnischen Radio-Symphonieorchester in Auftrag ge-
geben und am 15. Februar 2019 unter der Leitung von Hannu Linnu in Hamburg
uraufgeführt. Fagerlund hat das Konzert Nicolas Altstaedt gewidmet, dessen pro-
funde, visionäre Musikalität ihn bei der Komposition des Stücks inspiriert hat, und
ihre Zusammenarbeit hat auch im Werk selber Spuren hinterlassen.

Seit dem Violinkonzert *Darkness in Light* (2012) versteht Fagerlund all seine
Konzerte mit Titeln, doch geht es dabei nicht eigentlich um Programmmusik, son-
dern vielmehr um die freieren Assoziationen, der diese Werke motiviert. „Nomade“,
der Titel des Cellokonzerts, verweist laut Fagerlund auf abstrakte Weise auf die
Themen „Suche“ und „Bewegung“. Das Konzert besteht aus sechs Sätzen und zwei
Zwischenspielen, die ohne Unterbrechung gespielt werden; nur vor dem vierten
Satz staut eine Generalpause den Fluss der Musik für kurze Zeit. Das Werk bildet
eine facettenreiche Einheit mit einer Vielzahl von Texturen – eine Art Reise des
Cellisten/Wanderers durch verschiedene Landschaften, Stimmungen und Ereig-
nisse, die das Orchester darstellt.

Langsame, aber ausdrucksstarke Wachstumsprozesse und Sondierungen prägen
den Eingangssatz. In den ersten Takten steigt aus dem tiefen Register des Orchesters
ein Thema auf, das, so Fagerlund, die melodisch-harmonische DNA des gesamten
Werks bildet. Im zweiten Satz brandet die Musik zu einer turbulenten, dynamischen
Woge auf; das Violoncello wird in einen spannungsvollen Kampf mit dem Orches-
ter verwickelt. Ein kurzes Zwischenspiel, das mit dem Grollen der Pauken beginnt,
führt zum dritten Satz, in dem die kinetische Energie die Form eines Scherzos an-
nimmt.

Abgesetzt durch die Generalpause, beginnt der vierte Satz mit einer fragilen Meditation des Violoncellos, aus der sich ein zartes, zerbrechliches, einem langsamen Kanon ähnelndes Klangfeld zu entwickeln scheint. Fagerlund zufolge dringt diese lyrisch zarte Musik, die eine Art Insel von märchenhafter Schönheit darstellt, aber allmählich an Fülle gewinnt, ins Innerste der musikalischen DNA des Werks vor. Den Untergrund dieser Musik bilden, so der Komponist, sowohl Barock- als auch Volksmusik, und in letzterem Fall scheinen die Einflüsse bis hin zum Fernen Osten zu reichen.

Ein sehr kurzes, von leisen Streichern gefärbtes Zwischenspiel führt uns zum fünften Satz, der die Form einer Solokadenz annimmt. Zunächst erklingen die fragilen Klänge des Violoncellos vor einem leisen Streicherhintergrund, worauf eine vom Violoncello allein improvisierte Passage folgt. Das Werk endet mit einem leidenschaftlichen, entschlossenen Finale. Nach einem großen Höhepunkt beruhigt sich die Musik allmählich zu einem geheimnisvollen, in stilles Dämmerlicht gehüllten Schluss, in dem der Solist ins tiefste Register hinabsinkt, wobei er sein Instrument noch unter den normalerweise tiefsten Ton (C) herunterstimmt.

Als Sebastian Fagerlund 2014 ein neues Orchesterwerk in Angriff nahm, war dies der Auftakt zu einer ganzen Trilogie, zu der *Stonework* (2014/15), *Drifts* (2016/17) und *Water Atlas* (2017/18) gehören. Obwohl die Werke durch dasselbe musikalische Ausgangsmaterial miteinander verbunden sind, ist jedes von ihnen unabhängig und eigenständig. Gleichwohl hält es Fagerlund auch für denkbar, die drei Werke zusammen in Form einer Suite aufzuführen. Die Werke sehen große, aber ähnlich besetzte Symphonieorchester vor, die sich nur in der Wahl der Schlaginstrumente unterscheiden.

Neben der Verwendung desselben Ausgangsmaterials sind die Werke dieser Trilogie auch durch die verschiedenen Stimuli und Assoziationen, die ihre Titel aus-

lösen, miteinander verknüpft. In allen drei geht es um Grundelemente – Musik aus Stein, Wind (oder Strömungen) und Wasser. Der Name *Stonework* (Steinwerk) bezieht sich auf die von Menschenhand geschaffenen Steinhügel unterschiedlicher Epochen, die als Orientierungspunkte, aber auch in schamanistischen Ritualen verwendet wurden. *Drifts* (Strömungen) ist inspiriert von den Anhäufungen, die durch Wind oder fließendes Wasser entstehen, und in *Water Atlas* (Wasseratlas) wird der ewige Kreislauf des Wassers mit dem menschlichen Wunsch und Bedürfnis, seine Umwelt zu erforschen, verflochten.

Water Atlas wurde gemeinsam vom Concertgebouw in Amsterdam, dem BBC Symphony Orchestra und dem Finnischen Radio-Symphonieorchester in Auftrag gegeben und im April 2018 von der Niederländischen Radio-Philharmonie unter Leitung von Osmo Vänskä in Amsterdam uraufgeführt.

Der Titel des Werks verweist auf das Wasser, aber Fagerlund betont, dass es sich nicht um Programmmusik handelt: Wasser wird vielmehr als allgemeineres, philosophisches und abstraktes Element thematisiert. Fagerlund interessierte sich für den ewigen Kreislauf des Wassers, die Meere und Gewässer, die Verdunstung des Wassers und seine Wiederkehr als Regen – ein Kreislauf, der heute durch Umweltverschmutzung und Klimawandel bedroht ist.

Das Meer ist für Fagerlund auch in persönlicher Hinsicht ein bedeutsames Element. Er verbringt viel Zeit in seinem Sommerhaus an der Ostsee, in den äußeren Schären, mit einem unveränderlichen, aber immer lebendigen Blick auf eine beeindruckende, von Inseln und Schären aufgebrochene Seenlandschaft. Nach der Fertigstellung seiner Trilogie erkannte Fagerlund, wie viel seine Orchestermusik der nordischen Natur verdankte, dem weiten Blick auf die finnischen Schären und den felsigen Untergrund der Inseln.

Die granitene Beständigkeit der Schärenlandschaft und das unaufhaltsame Atmen der Wellen sind in *Water Atlas* mehr als nur oberflächliche Metaphern, denn

die Musik vermittelt die Dynamik dieser gegensätzlichen Extreme als Wechselspiel zwischen hektischem Puls und mitunter „versteinerten“ Klangfeldern, das oft über das bloße Nebeneinander hinausgeht, indem die Schichten über- oder ineinander gleiten. Fagerlund selber hat von einer „Synthese aus Virtuosität und Langsamkeit“ gesprochen.

Der Titel „Water Atlas“ hat auch eine menschliche Dimension. Der Begriff „Atlas“ spielt auf das Verlangen und das Bedürfnis des Menschen an, seine Umwelt zu kartographieren und zu kontrollieren. Hinsichtlich der mächtigen Klangmassen des Werks hat Fagerlund auf eine kulturelle Assoziation verwiesen: den Titan Atlas aus der griechischen Mythologie, der das Gewicht der Welt auf seinen Schultern trägt.

Water Atlas ist das längste Werk der Trilogie, der Fokus, der sie bündelt; im Hinblick auf die Textur ist es das reichhaltigste und facettenreichste der drei Stücke. Auch in der äußeren Anlage, die sich mit ihren Auf- und Abschwüngen als eine Art Bogenreihe darstellt, ist *Water Atlas* ein weiträumiger angelegtes Werk als *Stonework* oder *Drifts*. Hinsichtlich der Materialorganisation folgt Fagerlund der von ihm bevorzugten „Spiralform“, bei der das Ausgangsmaterial immer wieder aus anderer Perspektive betrachtet wird.

Water Atlas erwacht in leidenschaftlichem *Agitato capriccioso* zum Leben, doch bald erscheint daneben, gleichsam auf einer anderen Ebene, eine Textur mit langen Linien, und wenig später erstarrt die Musik zu statischen Klangflächen (*Calmo misterioso*). Die Kontraste, Überlagerungen, Metamorphosen und Schichtungen dieser beiden Extreme mit ihren verschiedenen Abwandlungen verleihen den großen Bögen des Werks eine vitale dramatische Kraft. Fagerlund hat die Gesamtform von *Water Atlas* als „freie Rondoform“ beschrieben, „in der ein rhythmusbetontes Thema unablässig wiederkehrt und in der sich auch die Zwischenteile entwickeln und überlagern“.

© Kimmo Korhonen 2021

Der deutsch-französische Cellist **Nicolas Altstaedt** ist einer der gefragtesten und vielseitigsten Künstler unserer Zeit. Als Solist, Dirigent und Künstlerischer Leiter führt er ein Repertoire auf, das von Alter Musik bis zu zeitgenössischen Werken reicht, wobei er auf historischen und auf modernen Instrumenten spielt.

Seit dem Gewinn des Credit Suisse Young Artist Award 2010 konzertiert Nicolas Altstaedt regelmäßig mit den renommiertesten Orchestern der Welt, darunter die Wiener Philharmoniker und Symphoniker, das NHK Symphony Orchestra, das Tonhalle-Orchester Zürich, das London Philharmonic Orchestra, das OPRF und ONF Paris und alle Orchester der BBC unter Dirigenten wie Gustavo Dudamel, Esa-Pekka Salonen, Lahav Shani, François-Xavier Roth, sowie mit Orchestern der historischen Aufführungspraxis, wie u.a. Il Giardino Armonico, unter Giovanni Antonini, René Jacobs und Philippe Herreweghe. Er war „Artist in Spotlight“ des Concertgebouw Amsterdam und „Artist in Residence“ beim NDR Elbphilharmonieorchester Hamburg und beim SWR Symphonieorchester unter Teodor Currentzis. Gemeinsame Aufführungen mit Komponisten wie Thomas Adès, Jörg Widmann, Wolfgang Rihm und Fazıl Say bekräftigen sein Renommee als herausragender Interpret zeitgenössischer Musik.

2012 trat Nicolas Altstaedt die Nachfolge von Gidon Kremer als Künstlerischer Leiter des Kammermusikfests Lockenhaus an, 2014 folgte er in dieser Position Ádám Fischer bei der Haydn-Philharmonie. Zu den regelmäßigen Kammermusikpartnern von Nicolas Altstaedt gehören Janine Jansen, Vilde Frang, Lawrence Power, Alexander Lonquich, Jean Rondeau und das Quatuor Ébène.

www.nicolas-altstaedt.com

Das **Finnische Radio-Symphonieorchester** (FRSO) hat als Orchester der Finnischen Rundfunkanstalt (YLE) das Ziel, die finnische Musikkultur zu fördern. 1927 als zehnköpfiges Ensemble gegründet, wuchs es in den 1960er Jahren zu Sym-

phonieorchesterstärke heran. Sein aktueller Chefdirigent ist Hannu Lintu, zu dessen berühmten Vorgängern u.a. Paavo Berglund, Okko Kamu, Leif Segerstam, Jukka-Pekka Saraste und Sakari Oramo gehören. 2021 tritt Nicholas Collon die Nachfolge von Hannu Lintu an. Das FRSO hat zwei Ehrendirigenten: Jukka-Pekka Saraste und Sakari Oramo.

Die zeitgenössische Musik bildet einen wichtigen Repertoirebestandteil des Orchesters, das jedes Jahr eine Reihe eigener Auftragswerke uraufführt. Eine weitere seiner Aufgaben ist die Einspielung der gesamten finnischen Orchestermusik für das Yle-Archiv. Das FRSO unternimmt regelmäßig internationale Konzertreisen und ist in den letzten Jahren in Sälen wie dem Wiener Musikverein, dem Concertgebouw Amsterdam, der Zürcher Tonhalle und dem Barbican Centre in London aufgetreten. Die umfangreiche und vielseitige Diskographie des Orchesters wurde von der internationalen Kritik mit großem Lob bedacht; seine Konzerte werden live auf Yle Areena (yle.fi/areena) und Yle Radio 1 übertragen sowie aufgezeichnet und später auf Yle Teema und TV1 ausgestrahlt.

<https://yle.fi/aihe/rso-english>

Hannu Lintu ist seit 2013 Chefdirigent des Finnischen Radio-Symphonieorchesters. Zuvor war er Künstlerischer Leiter und Chefdirigent des Tampere Philharmonic Orchestra sowie Erster Gastdirigent beim RTÉ National Symphony Orchestra in Dublin. Zu seinen jüngsten Engagements gehören Debüts beim Chicago und Montreal Symphony Orchestra sowie neuerliche Dirigate beim Boston Symphony Orchestra, dem Orchestre de Paris, der NDR Elbphilharmonie und dem Iceland und dem Singapore Symphony Orchestra.

Zu den Opern, die er dirigiert hat, zählen Aulis Sallinen's *Kullervo* und Verdis *Otello* (Savonlinna-Opernfestspiele) sowie *Ariadne auf Naxos*, *Wozzeck* und *Tristan und Isolde* (Finnische Nationaloper – deren designierter Chefdirigent er ist). Hannu

Lintu studierte Violoncello und Klavier an der Sibelius-Akademie, dann Dirigieren bei Jorma Panula. Er nahm an Meisterkursen von Myung-Whun Chung an der Accademia Chigiana in Siena teil und gewann 1994 den 1. Preis beim Nordischen Dirigentenwettbewerb in Bergen. Seine umfangreiche Diskographie hat international großen Beifall sowie Nominierungen für den Grammy und den *Gramophone* Award erhalten.

www.hannulintu.fi

Né en 1972, **Sebastian Fagerlund** s'est établi comme l'un des compositeurs européens les plus importants de sa génération. Il a étudié la composition à l'Académie Sibelius à Helsinki avec Erkki Jokinen et il en est diplômé depuis 2004. Le travail de Fagerlund se distingue surtout par son intérêt pour les grandes formes et une vision approfondie de la musique comme expression de questions fondamentales et d'expériences existentielles. Un sens instrumental très virtuose ainsi qu'une grande musicalité se remarquent dans toutes ses œuvres, créant des drames musicaux où une énorme expression est alliée à de l'intensité et une communication vivide ainsi qu'à une ouverture vers diverses traditions musicales.

Des œuvres de lui ont été commandées et jouées par de nombreux orchestres de premier ordre, des chefs et musiciens renommés dans le monde entier. Sa production passe de l'opéra à la musique de chambre et œuvres solos, les pièces les plus importantes étant ses concertos et morceaux pour orchestre. En 2011, Fagerlund a reçu le renommé prix Teosto pour sa composition pour orchestre *Ignite* qui fut choisie la même année comme œuvre recommandée à l'International Rostrum of Composers à Vienne. Fagerlund a été compositeur résident au Concertgebouw d'Amsterdam pendant la saison 2016/17.

© **BIS 2021**

Dans les années 2010, Sebastian Fagerlund s'engagea surtout dans des compositions pour orchestre, des concertos et de la musique de chambre – avec une seule (et ainsi d'autant plus importante) excursion en musique vocale : son opéra *Höstsonaten* (*La Sonate d'automne*, Helsinki 2017), qui est une de ses œuvres les plus éminentes. Les extrêmes de son expressivité instrumentalement chargée sont une intense énergie rythmique et une intensité calme et captivante dans les moments de répit. Dans les œuvres les plus récentes, la proportion de longues lignes mélodiques a augmenté ; Fagerlund y a lui-même vu l'influence de son opéra *Höstsonaten*.

Le concerto pour violoncelle *Nomade* (2018) de Sebastian Fagerlund, commandé par l'Orchestre NDR Elbphilharmonie de Hambourg et l'Orchestre symphonique de la Radio de Finlande, a été créé à Hambourg le 15 février 2019 sous la direction de Hannu Lintu. Fagerlund avait dédié le concerto à Nicolas Altstaedt dont la musicalité profonde et visionnaire lui avait fourni l'inspiration de composer cette pièce et leur collaboration a aussi laissé sa trace sur l'œuvre même.

Commençant avec le concerto pour violon *Darkness in Light* (2012), Fagerlund a donné un titre à tous ses concertos mais il ne s'agit pas de musique à programme *per se* mais plutôt d'associations plus libres derrière les œuvres. Selon Fagerlund, le titre du concerto pour violoncelle « Nomade » se réfère d'une manière abstraite à la recherche et au mouvement. Le concerto consiste en six mouvements joués sans interruption, avec deux brefs interludes insérés entre eux, quoique le quatrième mouvement soit précédé d'un point d'orgue qui interrompt brièvement le cours de la musique. L'œuvre bâtit une entité multi-facette à la variété de textures, comme le voyage du violoncelliste vagabond à travers plusieurs paysages, humeurs et événements décrits par l'orchestre.

Le premier mouvement est dominé par une croissance et une exploration à l'animation lente mais très expressive. Des premières mesures se dégage un thème émergeant du registre grave de l'orchestre, une idée que Fagerlund caractérise comme l'ADN mélodique-harmonique sous-jacent de l'œuvre. Dans le second mouvement, la musique fait éruption dans un afflux rapide et dynamique, et le violoncelle est poussé dans une lutte intense avec l'orchestre. Un court interlude, commençant par le grondement des timbales, mène au troisième mouvement où l'énergie cinétique prend l'apparence d'un scherzo.

Séparé du troisième mouvement par un point d'orgue, le quatrième commence avec une méditation fragile au violoncelle, de laquelle émerge un frêle champ sonore, comme un canon lent. Fagerlund a dit que cette musique lyriquement délicate

qui, en un certain sens, forme une île d'une beauté féérique dans l'œuvre mais qui s'amplifie graduellement, atteint le noyau de l'ADN musical de l'œuvre. Il a mentionné que le baroque et la musique populaire forment un fond à la musique et, dans ce dernier cas, les influences semblent provenir d'aussi loin que de l'Extrême Orient.

Un interlude très court, coloré doucement par les cordes, nous mène au cinquième mouvement qui forme une cadence de violoncelle. Tout d'abord, les sons fragiles du violoncelle sont entendus sur un fond de cordes douces, puis la cadence continue avec un passage improvisé par le violoncelle seul. L'œuvre se termine par un finale passionné et déterminé. Après un grand sommet, la musique se calme peu à peu vers la fin mystérieuse, enveloppée du calme du crépuscule où le soliste descend dans le registre le plus grave, désaccordant son instrument pour dépasser do, sa note normalement la plus basse.

Quand Sebastian Fagerlund se mit à composer une nouvelle œuvre pour orchestre en 2014, il fut inspiré de commencer une entière trilogie, comprenant *Stonework* (2014–15), *Drifts* (2016–17) et *Water Atlas* (2017–18). Quoique les œuvres soient reliées par les mêmes matériaux musicaux de base, chacune est indépendante et autonome en soi. Fagerlund considère néanmoins possible qu'elles soient aussi présentées comme une suite unifiée. Les pièces ont recours à un grand orchestre symphonique aux proportions semblables, ne différant que par le choix des instruments de percussion.

Tout en utilisant le même matériau de base, les œuvres de la trilogie sont unies par les divers stimuli et associations suggérées par leurs titres. Toutes traitent d'éléments fondamentaux – musique de roche, vent (ou courants d'eau) et eau. Le nom *Stonework* se réfère aux monticules de pierres faites à la main dans diverses ères, servant de points de repère ou dans des rituels chamaniques. *Drifts* s'inspire des accumulations causées par le vent ou de l'eau coulante, et dans *Water Atlas*, l'éter-

nel cycle de l'eau est joint au désir et besoin humains d'analyser l'environnement.

Water Atlas est une commande conjointe de la salle de concert Concertgebouw à Amsterdam, l'Orchestre symphonique de la BBC et l'Orchestre symphonique de la Radio finlandaise ; la création en fut donnée à Amsterdam en avril 2018 par l'Orchestre philharmonique de la Radio des Pays-Bas dirigé par Osmo Vänskä.

Le titre de l'œuvre se réfère à l'eau mais Fagerlund souligne que la pièce n'est pas de la musique à programme ; l'eau est traitée comme un élément plus général, philosophique et abstrait. Fagerlund s'intéressait ici à l'éternel cycle de l'eau, des mers et des corps d'eau, de l'évaporation de l'eau et de son retour sur terre sous forme de pluie, un cycle qui est maintenant menacé par la pollution et le changement climatique.

La mer est également un élément important personnellement pour Fagerlund. Il passe beaucoup de temps à sa maison d'été près de la Baltique, dans l'archipel extérieur, face à une vue invariable mais toujours saisissante d'un paysage marin entrecoupé d'îles et de récifs. Il a dit qu'après avoir terminé la trilogie, il avait compris à quel point il avait puisé dans la nature nordique pour sa musique orchestrale, dans des vues spacieuses de l'archipel finlandais et dans les socles robustes des îles.

La permanence des falaises de granit du paysage de l'archipel et la constante respiration des vagues sont plus que seulement des métaphores superficielles dans *Water Atlas* ; comme par exemple dans la musique, les dynamiques respectives des opposés extrêmes s'entendent comme l'interaction du pouls trépidant de la musique et des champs sonores parfois « pétrifiés », souvent même au point qu'ils ne font pas qu'alterner mais glissent au-dessus ou chacun dans l'autre. Fagerlund lui-même a parlé d'« une synthèse entre la virtuosité et la musique au mouvement lent. »

Le titre de *Water Atlas* renferme aussi une dimension humaine. Le mot « Atlas » fait allusion au désir et au besoin de l'homme de cartographier et de consciemment contrôler son environnement. Quant aux lourdes masses sonores de l'œuvre dont

Fagerlund a parlé, à titre d'association culturelle, de l'Atlas des Titans de la mythologie grecque, qui porte le poids du monde sur ses épaules.

Water Atlas est la plus longue œuvre de la trilogie, l'objectif qui les réunit et, en termes de texture, c'est la plus riche et la plus variée des trois pièces. *Water Atlas* est aussi une œuvre plus diversifiée que *Stonework* ou *Drifts* dans sa forme externe qui peut être vue comme une série d'arcades qui s'élèvent puis retombent. Une référence à la manière dont il organise son matériau, Fagerlund a dit qu'il s'était servi de sa forme préférée de spirale où le matériel de base est constamment vu de différentes perspectives.

Water Atlas prend vie dans un fervent *Agitato capriccioso* mais de suite, à côté de cela, comme sur un autre plan, une texture aux longues lignes émerge et, un peu plus tard, la musique gèle en surfaces sonores statiques, *Calmo misterioso*. Les contrastes, chevauchements, métamorphoses et la superposition de ces deux extrêmes et de leurs diverses variations donnent aux grandes arcades de l'œuvre un pouvoir dramatique vital. Fagerlund a décrit la pièce dans l'ensemble comme étant dans une forme de rondo libre où un thème très rythmique revient constamment, mais chaque fois d'une nouvelle manière, et où les sections intermédiaires aussi se développent et s'imbriquent.

© **Kimmo Korhonen 2021**

La violoncelliste germano-français **Nicolas Altstaedt** est l'un des artistes les plus recherchés et polyvalents d'aujourd'hui. En tant que soliste, chef d'orchestre et directeur artistique, il joue un répertoire passant de la musique ancienne aux œuvres contemporaines, sur des instruments d'époque et modernes.

Après avoir gagné le Crédit Suisse Young Artist Award 2010, Nicolas Altstaedt s'est produit régulièrement avec les orchestres les plus renommés dans le monde,

dont les orchestres philharmonique et symphonique de Vienne, Orchestre symphonique de NHK, Tonhalle Orchestra Zürich, Orchestre philharmonique de Londres, OPRF et ONF Paris, ainsi que tous les orchestres de la BBC avec, entre autres, les chefs Esa-Pekka Salonen, Lahav Shani, François-Xavier Roth, et avec des orchestres axés sur la pratique d'exécution historique tel Il Giardino Armonico dirigé par Giovanni Antonini, René Jacobs et Philippe Herreweghe. Il a été « Artist in Spotlight » au Concertgebouw d'Amsterdam et « Artist in Residence » à l'Orchestre NDR Elbphilharmonie de Hambourg et SWR Symphonieorchester dirigé par Teodor Currentzis. Des concerts communs avec les compositeurs Thomas Adès, Jörg Widmann, Wolfgang Rihm et Fazıl Say consolident sa réputation d'interprète extraordinaire de musique contemporaine.

En 2002, Nicolas Altstaedt succéda à Gidon Kremer comme directeur artistique du Festival de musique de chambre de Lockenhaus et, en 2014, il succéda à Ádám Fischer à son poste à la Haydn Philharmonie. Comme chambriste, Nicolas Altstaedt joue régulièrement avec Janine Jansen, Vilde Frang, Lawrence Power, Alexander Lonquich, Jean Rondeau et le Quatuor Ébène.

www.nicolas-altstaedt.com

L'Orchestre symphonique de la Radio finlandaise (OSRF) est l'orchestre de la Compagnie de diffusion finlandaise (Yle) dont la mission est de promouvoir la culture musicale finlandaise. Fondé en 1927 comme ensemble de 10 musiciens, il s'étendit à l'effectif d'un orchestre symphonique dans les années 1960. Son chef titulaire actuel est Hannu Lintu dont les illustres prédécesseurs comptent Paavo Berglund, Okko Kamu, Leif Segerstam, Jukka-Pekka Saraste et Sakari Oramo. L'OSRF est fort de deux chefs hororaire : Jukka-Pekka Saraste et Sakari Oramo. Nicolas Collon succède à Hannu Lintu en 2021.

La musique contemporaine forme une partie importante du répertoire de l'or-

chestre qui donne chaque année la création de plusieurs commandes. Une autre de ses missions est d'enregistrer toute la musique finlandaise pour orchestre pour les archives d'Yle. L'OSRF se produit en tournées internationales et, ces dernières années, il a joué au Musikverein de Vienne, Concertgebouw d'Amsterdam, Tonhalle de Zurich et Centre Barbican de Londres. La discographie riche et variée de l'orchestre a été saluée internationalement par la critique et tous ses concerts sont retransmis en direct sur Yle Arreena (yle.fi/areena) et les ondes de Yle Radio 1 en plus d'être enregistrés et redonnés plus tard sur Yle Teema et TV1.

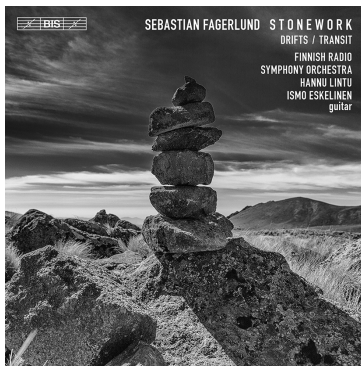
<https://yle.fi/aihe/rso-english>

Hannu Lintu a occupé le poste de chef attitré de l'Orchestre symphonique de la Radio finlandaise de 2013 à 2021, avant quoi il occupait les postes de directeur artistique et chef attitré de l'Orchestre philharmonique de Tampere et principal chef invité de la RTÉ National Symphony Orchestra à Dublin. Des engagements récents comprennent ses débuts avec les orchestres symphoniques de Chicago et Montréal, des retours à l'Orchestre symphonique de Boston, Orchestre de Paris, NDR Elbphilharmonie et les orchestres symphoniques d'Islande et de Singapour.

Parmi ses projets d'opéra mentionnons *Kullervo* d'Aulis Sallinen et *Otello* de Verdi (Festival d'opéra de Savonlinna) ainsi qu'*Ariadne auf Naxos*, *Wozzeck* et *Tristan und Isolde* (Opéra national et ballet de Finlande – dont il est chef d'orchestre). Hannu Lintu a étudié le violoncelle, le piano et ensuite la direction avec Jorma Panula à l'Académie Sibelius. Il a participé à des classes de maître avec Myung-Whun Chung à l'Accademia Chigiana à Sienne, Italie, et il a remporté le premier prix au Concours nordique de direction à Bergen en 1994. Une vaste discographie a reçu l'approbation internationale ainsi que des nominations aux Grammy et Gramophone Awards.

www.hannulintu.fi

Also available:

Sebastian Fagerlund

Transit, guitar concerto · Stonework for orchestra · Drifts for orchestra
Ismo Eskelinen *guitar* · Finnish Radio Symphony Orchestra / Hannu Lintu

BIS-2295 SACD

„Fagerlund ist ein Meister der Orchestration und im Erfinden von neuartig wirkender klanglicher Kombinationen ...

Ismo Eskelinen meistert den Solopart von *Transit* mit bewundernswerter Souveränität.“ *Klassik-Heute.de*

« Ismo Eskelinen et la phalange de la Radio finlandais se livrent à un vrai travail de filigrane pour mettre en valeur une œuvre raffinée... » *Diapason*

'[Fagerlund's] is often highly calorific and thrilling music; but the concerto proves that it's the music itself, not just its sound, that's worth our attention.' *Gramophone*

'This is compelling music that one wants to return to.' *MusicWeb-International.com*

This and other recordings from BIS are also available as high-quality downloads from eClassical.com

The music on this Hybrid SACD can be played back in Stereo (CD and SACD) as well as in 5.0 Surround sound (SACD).

Our surround sound recordings aim to reproduce the natural sound in a concert venue as faithfully as possible, using the newest technology. In order to do so, all five channels are recorded using the full frequency range, with no separate bass channel added: a so-called 5.0 configuration. If your sub-woofer is switched on, however, most systems will also automatically feed the bass signal coming from the other channels into it. In the case of systems with limited bass reproduction, this may be of benefit to your listening experience.

We care. The sleeve used for this disc is made of FSC/PEFC-certified material with soy ink, eco-friendly glue and water-based varnish. It is easy to recycle, and no plastic is used.

Instrumentarium:

Cello: G. B. Guadagnini, Piacenza 1749

Recording Data

Recording: 10th and 11th April 2019 (*Nomade*, at public concerts) and August 2019 (*Water Atlas*)
at the Helsinki Music Centre, Finland
Producers: Laura Heikinheimo (*Nomade*), Seppo Siirala (*Water Atlas*)
Sound engineers: Enno Mäemets (Editroom Oy); YLE personnel: Jari Rantakaulio (*Nomade*),
Anna-Kaisa Kemppi (*Water Atlas*)
Equipment: DPA, Schoeps, Sennheiser, Sandhill and Neumann microphones; DAD and Studer microphone
pre-amplifiers/high-resolution A/D converters; ProTools and Pyramix workstations; Anubis and HAPI
DA converters; Lipinski and PSI loudspeakers; Sennheiser headphones
Original format: 24-bit / 96 kHz
Post-production: Editing: Jari Rantakaulio (*Nomade*), Anna-Kaisa Kemppi (*Water Atlas*), Enno Mäemets
Mixing: Enno Mäemets
Executive producer: Robert Suff

Booklet and Graphic Design

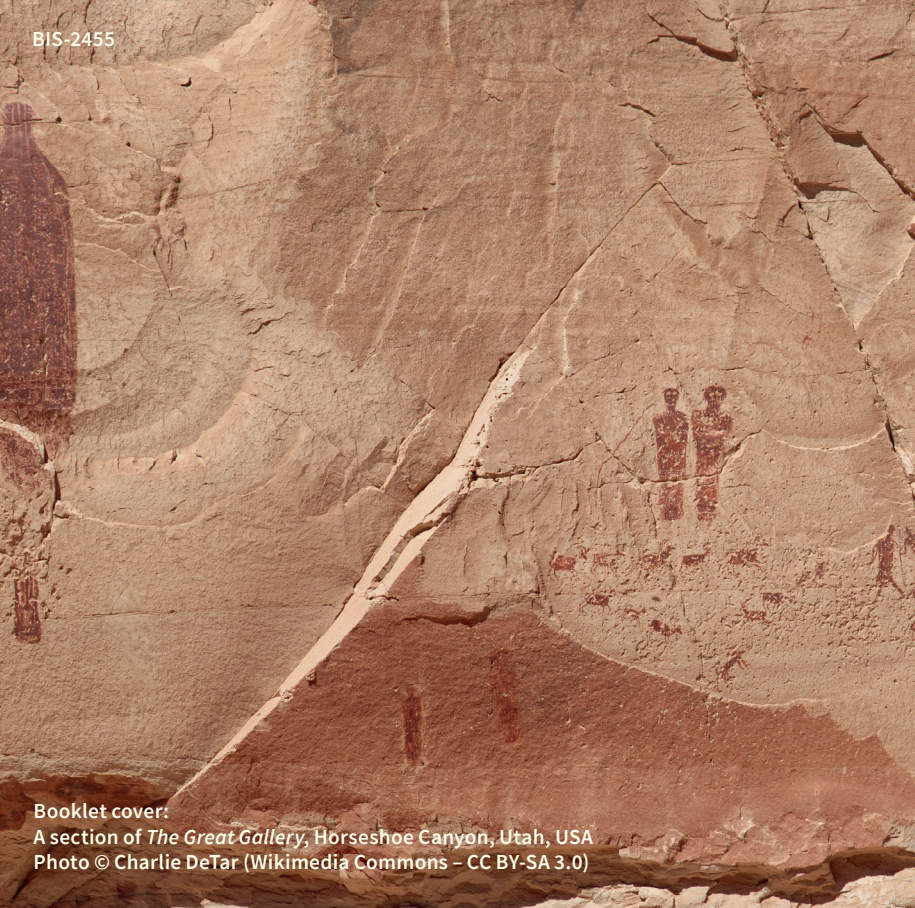
Cover text: © Kimmo Korhonen 2021
Translations: Andrew Barnett (English); Horst A. Scholz (German); Arlette Lemieux-Chéné (French)
Session photos: © Finnish Broadcasting Company
Typesetting, lay-out: Andrew Barnett (Compact Design)

BIS Records is not responsible for the content or reliability of any
external websites whose addresses are published in this booklet.

BIS recordings can be ordered from our distributors worldwide.
If we have no representation in your country, please contact:
BIS Records AB, Stationsvägen 20, SE-184 50 Åkersberga, Sweden
Tel.: +46 8 544 102 30
info@bis.se www.bis.se

BIS-2455 © & © 2021, BIS Records AB, Sweden.

BIS-2455

Booklet cover:

A section of *The Great Gallery*, Horseshoe Canyon, Utah, USA

Photo © Charlie DeTar (Wikimedia Commons – CC BY-SA 3.0)